

VaaliJalan esitys (2/2)

Sosiaali- ja terveystoimikunta | 2.2.2021 |

Esityksen sisältö

1. Itä-Suomen yhteistyöalueesta
2. Hyvinvointialueiden suorituskyky
3. Muutosehdotus
4. Perustelut

Itä-Suomen yhteistyöalue

- Vaalijalan lähialueen muodostaa nykyinen KYS erä eli tuleva yhteistyöalue
- Valtakunnallisena palvelujen tuottajana Vaalijala näkee tärkeimpänä riittävän toimintakykyiset hyvinvointialueet Itä-Suomessa
- Hallituksen lakiesityksen mukaisten hyvinvointialueiden suorituskyky erikoissairaanhoidon ja erityispalvelujen tuottamiseksi edellyttää syvällistä ja pysyvää yhteistoimintaa

Hyvinvointialueiden suorituskyky

- Hallituksen esityksen mukainen hyvinvointialuejako edellyttää vaativien erityispalvelujen osalta yhteistyötä lähes kaikilla hyvinvointialueilla
- Koska kohderyhmä Suomessa on pieni ja heterogeeninen (noin 1000 henkilöä palveluissa vuosittain) palvelujen keskittäminen on ainoa tapa ylläpitää ja kehittää kriisi- ja kuntoutustyössä tarvittavaa osaamista
- Tilanne on rinnastettavissa harvinaisiin sairauksiin sillä erotuksella, että vaativien erityispalvelujen kohortti on kasvava

Muutosehdotus

- Vaativien erityispalvelujen ylläpito ja kehittäminen Suomessa ei voi pohjautua hyvinvointialueiden neuvottelujärjestelmään vaan tarvitsee pysyvän organisoinnin
- Hallituksen lakiesityksessä oleva organisaatiomalli hyvinvointiyhtymä tulee ottaa käyttöön toimialarajoitus poistamalla, siltaussäädökset kuten HUS-yhtymällä
- Käytännössä asia koskee Vaalijalan, Etevan ja Kärkullan kuntayhtymiä, Eskoo mahdollinen

Palvelutarve on kasvussa

- Vaativien erityispalvelujen tarve on Suomessa kasvanut viimeisen 10 vuoden aikana
 - Syistä ei ole käytettävissä tieteellistä tutkimustietoa
- Palvelutarve on kasvanut erityisesti lapsilla ja nuorilla (alle 30 vuotta)
- Sote-uudistuksen **onnistuessa tavoitteidensa mukaan** palvelutarve tulee vähenemään 10 – 15 vuoden kuluessa
 - Hyvinvointiyhtymät voidaan myöhemmin purkaa, jos supistuvat vaativat erityispalvelut voidaan tuottaa muulla tavoin

Järjestäminen ja tuottaminen

- Palvelujen järjestämistehtävä ja tuottamistehtävä ovat kaksi erillään pidettävää tehtävää jatkossakin
- Hallituksen lakiesityksessä on lähdetty siitä, että erityishuoltopiirien kuntayhtymät on purettava siksi, että hyvinvointialueille tulee riittävä osaaminen erityishuollosta
- Hyvinvointialueille siirtyy kuntien ja laaja-alaisten sote-kuntayhtymien erityishuolto, joten erityishuollon riittävä osaaminen hyvinvointialueilla toteutuu ilman erityishuoltopiirien kuntayhtymiä

Perusopetus osa on kuntoutusta

- Kouluikäisten kuntoutus on usein pitkäkestoista ja heidän koulunkäyntinsä on järjestettävä sen aikana
- Joskus kuntoutustarpeen laukaisee havainto, että koulunkäynti on keskeytynyt, koska lapsi on niin sairas tai soveltuvaa koulua ei ole
- Paras tapa järjestää lapsen koulunkäynti on toteuttaa se saumattomasti kuntoutuksen rinnalla
- Siksi hyvinvointiyhtymällä tulee olla perusopetuksen järjestämislupa tai ainakin mahdollisuus siihen

Avopalvelujen merkittävä rooli

- Valtakunnallisissa kuntayhtymissä on laajat avopalvelut usealla hyvinvointialueella
- Kuntayhtymissä on asiantuntijapalvelut, jotka toimivat kriisi- ja kuntoutustyössä sekä avopalvelujen välttämättömänä tukena
- Asiantuntijoiden tukemat avopalvelut pystyvät tuottamaan myös vaativia erityispalveluja
- Tämä kokonaisuus tulee säilyttää
- Harvat hyvinvointialueet yksinään pystyvät ylläpitämään laajoja asiantuntijapalveluja

Sote100 ja kehitysvammalaki

- Kehitysvammalain kumoaminen edellyttää, että erityishuollon kaikki palvelut, myös vaativat erityispalvelut ovat muussa lainsäädännössä
- Itsemääräämisoikeudesta ja sen rajoittamisen edellytyksistä on säädettävä oma lakinsa, nyt säädökset ovat kehitysvammalaissa
- Sote100 ei tuo ratkaisua em. asioihin
- Siirtymävaiheessa on turvattava palvelujen lainsäädäntöpohja, joka on perusoikeus